

Spiseforstyrrelser er ikke forbeholdt piger. Mange drenge og unge mænd bruger kroppen til at skabe kontrol i et kaotisk liv, men det er et overset problem, for pædagoger og eksperter opdager det ikke, siger professor Pär Nygren, der har undersøgt 'bad boys' bodies'.

Muskler i kaos

Foto:Getty

* »Hvis ikke jeg havde gjort min krop stor og muskuløs, så havde jeg været morder nu«. Sådan lød forklaringen fra en ung beboer på en socialpædagogisk institution, da han blev bedt om at forklare, hvorfor han træner sin krop så meget. Han deltog i en undersøgelse, der viser, at drenge har langt flere problemer med deres krop end tidligere antaget. Det gælder i særdeleshed de drenge, der også har sociale problemer.

Professor Pär Nygren har sammen med professor Finn Skårderud og lektor Birgitta Edlund lavet en undersøgelse om såkaldte bad boys' kropsforstyrrelser på døgninstitutioner i Oslo. Som en del af et større forskningsprojekt har de undersøgt kropsforståelser og forekomsten af spiseforstyrrelser hos 61 drenge og piger i alderen 14-21 år og 196 såkaldt almindelige drenge og piger i samme aldersgruppe. Resultaterne præsenterede de i juli 2005 med artik-

len 'Bad Boys' Bodies: The Embodiment of Troubled Lives' i tidsskriftet Clinical Child Psychology and Psychiatry.

Forskerne fandt ingen forskel mellem socialt udsatte piger og piger i normalbefolkningen. Men blandt drengene er resultaterne både opsigtsvækkende og nedslående. For blandt de institutionsplacerede drenge forekommer krops- og spiseforstyrrelser oftere end normalt. Hver tolvte dreng på ►

- ▶ institution bruger – på den ene eller den anden måde – sin krop til at skabe kontrol i et ellers kaotisk liv. Sammenlignet med en normalbefolkning er dobbelt så mange drenge på institutionerne overdreven utilfredse med deres krop, flere end dobbelt så mange har brugt anabolske steroider, og symptomer på forekomsten af anoreksi er tre gange så stor.

Hvis ikke jeg havde gjort min krop stor og muskuløs, så havde jeg været morder nu.

»Nogle af drengene lader være med at spise og gør alt for at blive tynde, mens nogle spiser rigtig meget og bliver ved med at tage på. Andre træner deres krop i voldsom grad og bruger steroider for at bliver større. Alle disse drenge bruger kosten og kroppen til at mindske følelsen af kaos og lavt selv-værd. Kontrol af kroppen kan kompensere for en generel følelse af lav kontrol over sit eget liv,« siger Pär Nygren.

Kønforskelle udviskes

Man plejer at regne med, at når elleve piger lider af anoreksi, så er der én dreng med samme lidelse. Men forskellene mellem kønnene forsvinder, når vi taler om drenge, der i forvejen har et svært liv. Forskerne fandt, at når de sammenlignede en gruppe almindelige piger med drenge på socialpædagogiske institutioner, så var der stort set ingen forskel i omfanget af krops- og spiseforstyrrelser.

»Jeg tror, at krops- og spiseforstyrrelser er et generelt problem blandt unge mænd, men det slår hårdere ned i grupper, hvor livet er fyldt med kaos og uro. Drenge, der befinder sig i institutionslivet, er ekstra udsatte. De har i forvejen haft en masse dårlige oplevelser, der gør, at de har stort behov for en følelse af selv-sikkerhed og kontrol. Vi taler i denne sammenhæng om, at drengene kropsliggør et besværligt liv.«

Selvom der ikke er forskel i omfanget af kropsforstyrrelser mellem almindelige piger og institutionsplacerede drenge, så er der forskelle i måden, de bruger kroppen på. Den unge mand i indledningen fortæller, at han er nødt til at 'bygge' sin krop op for ikke at slå nogen ihjel. Han forklarer, at hvis ikke han

virker afskrækkende på andre i det miljø, hvor han færdes, så ville han konstant blive overfaldet. Og i en sådan situation frygter han sit eget temperament, for »jeg har så dårlig kontrol over mig selv«, som han siger. I hans – og andres – tilfælde handler det om at dyrke og forstærke kroppens maskuline træk.

Ustyrlige liv

Ifølge forskerne er der ingen tidligere skandinavisk forskning omkring denne ungdomsgruppes kropsbilleder, og der eksisterer ingen diagnoser, der dækker drengenes problemer. Men de tre forskere arbejder på at formulere et nyt, overordnet begreb.

»Efter at have analyseret vores data grundigt begyndte vi at tale om de fire centrale K'er: Kaos, Kultur, Krop og Kontrol. Kulturbegrebet er med, fordi drengenes brug af kroppen som kontrolorgan ikke alene sladrer om drengenes egen kultur, men også om samfundets stigende kropsfiksering. Fordi de har haft et besværligt liv, så bliver samfundets almene tendenser forstærkede. Kønsroller ligger ikke fast, der er voldsomt fokus på kroppen, og drengene har i dag svært ved at placere sig i verden som maskuline. Derfor kommer dyrkelsen af den maskuline krop til at have afgørende betydning for dem.«

De drenge, der lider af dette 'kaotiske kontrolsyndrom', har en lav selvfølelse og er i dårlig kontakt med egne følelser. De er hverken gode til at styre impulser eller til at udtrykke følelser verbalt, og de har et forvrænget billede af kroppen: Når de ser sig i spejlet, ser de noget grimt. Og fælles for dem alle er, at de har levet det meste af livet på andres præmisser. Forældrenes problemer har fyldt meget, og børnene er af den ene eller den anden grund endt på en institution, hvor de er underlagt stedets givne regler. Følelsen af kontrol over eget liv er lille. Men hverken institutionernes personale eller forskere har indtil nu set problemet.

Overset kultur

I 1999 lavede Pär Nygren en stor undersøgelse på alle Oslos socialpædagogiske og børne- og ungdomspsykiatriske institutioner. Mens personalet svarede, at kun tre procent af drengene havde spiseforstyrrelser, signalerede drengenes egne svar, at 13 procent havde et problem. Pär Nygren undrer sig egentlig ikke over personalets misvisende svar, for

Pär Nygren

Dr.phil. i psykologi og professor i psykologi og socialt arbejde ved Høgskolen i Lillehammer, Norge. Ansat som gæstprofessor ved Institut for Pædagogisk Psykologi, Danmarks Pædagogiske Universitet, til 15. december 2006.
Personlig hjemmeside: www.dpu.dk/om/nygren

heller ikke forskere har været opmærksomme på drenges krops- og spiseforstyrrelser før nu. For at opdage problemerne skal personalet være gearet til at kigge efter helt andre tegn end hos pigerne.

»Brillerne for at identificere pigernes problemer har man haft i lang tid nu. Men drengenes 'kaotiske kontrolsyndrom' har man endnu ikke briller til at se og forstå,« siger Pär Nygren. 'Kroppen sladrer'. Men for at man skal kunne se og høre sladderer, må man være bekendt med den bagvedliggende kultur og de æstetiske idealer. Problemet er bare, at institutionernes personale ikke kender den kropslige dimension af de unge drenges kultur godt nok.«

Det vigtigste skridt for at hjælpe drengene er at blive ved med at forske i årsager og løsningsmuligheder. De teoretiske briller skal på plads. Pär Nygren opfordrer socialpædagogisk personale til at være bevidste om, at også drenge har forstyrrede billeder af kroppen. Når – ikke hvis – de bemærker problemer i den retning, bør de hjælpe drengene med at styrke deres selv-værd og med at få kontrol på andre arenaer i livet. Arenaer, der ikke nødvendigvis involverer kroppen. ▲

Læs mere om forskningsprojektet på <http://web.hil.no/kryssildprosjektet>

Stine Exler
asterisk@dpu.dk